

Apunts a contrallum Les primeres paraules amb què s'anomena el món

Josep Carles Romaguera

Zodiac, de David Fincher

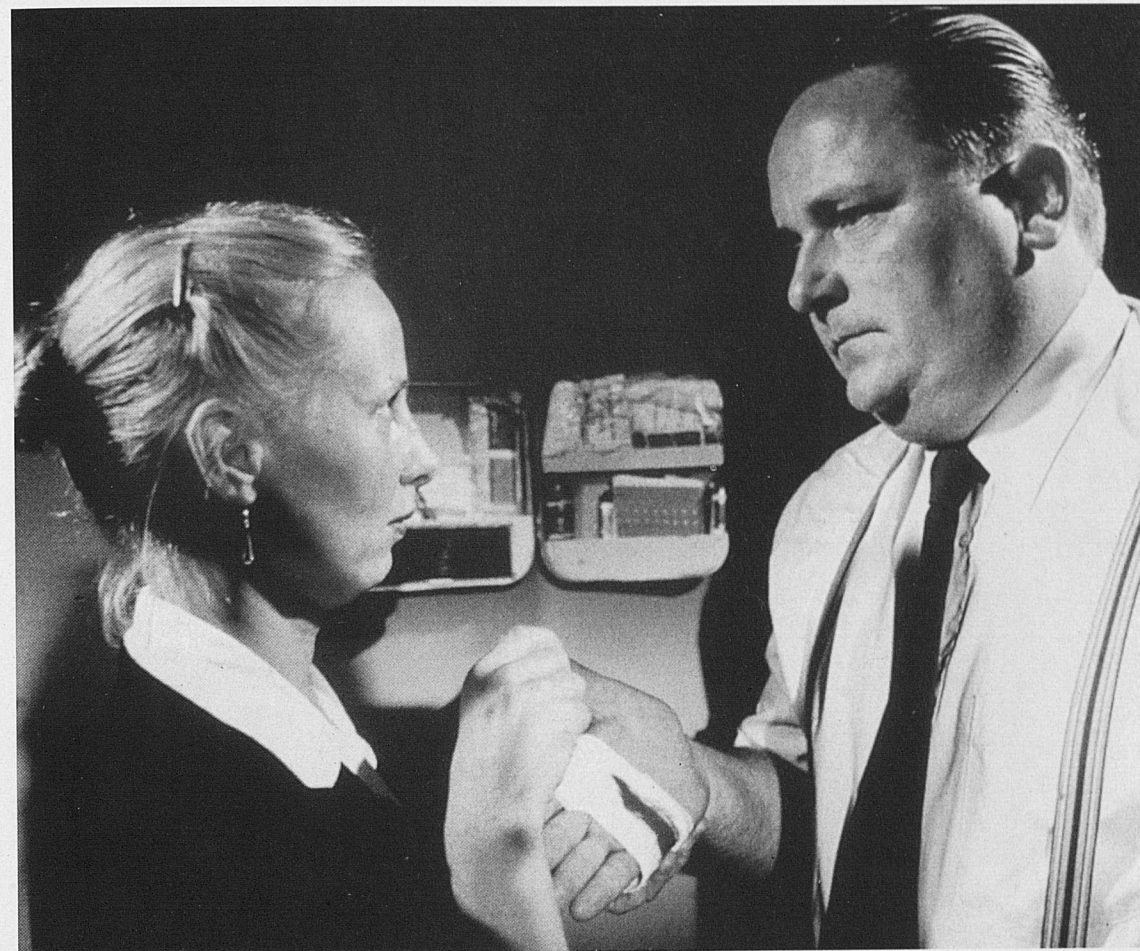
Les paraules que encapçalen aquest article provenen d'un comentari que el crític, analista i assagista Gonzalo de Lucas feia respecte de l'estil desmanyotat i barroer, però alhora bellíssim, que evidenciaven les primeres pel·lícules d'un cineasta majúscul com és el xinès Jia Zhangke. La seva obra, tal i com ocorre amb altres mestres del cinema contemporani, com per exemple els també orientals Wong Kar-Wai o Hou Hsiao-Hsien, posa de manifest encara, avui dia, quan els apocalíptics proclamen la mort del setè art, que les imatges cinematogràfiques conserven el procés de descobrir-nos quelcom que no coneixíem o no havíem estat capaços d'observar de la realitat. Quan un es deixa portar per la força i el magnetisme formal d'obres com *Millenium mambo* o *Tiempo de amor, libertad y juventud*, de Hou Hsiao-Hsien, o per la frescor i el plaer de ser filmades que transmeten *Chungking Express* o *Fallen Angels*, de Wong Kar-Wai, o per la gravetat i l'amargor que bateguen per sota de les imatges de *Platform* o *The World*, de Jia Zhangke, de sobte l'espectador s'adona que la seva experiència esdevé absolutament renovadora, com si de qualche manera el cinema estigués trobant noves formes per contar històries, per transmetre sentiments i emocions.

Ja han passat gairebé quatre dècades des que el profètic cineasta Jacques Rivette sentenciés, tot just després d'haver-se quedat enlluernat per *Viaggio*

La chica de la fábrica de cerillas, d'Aki Kaurismäki

in Italia, que a partir de llavors la resta del cinema havia envellit dues dècades i que les properes pel·lícules haurien de passar sota el jou de la pel·lícula de Roberto Rossellini si volien sobreviure a la definitiva modernitat cinematogràfica. Des de llavors, algunes pel·lícules han envellit de forma tràgica,

Nubes pasajeras, d'Aki Kaurismäki

quan no es conserven momificades com exemples d'un cinema arqueològic, mentrestant altres superen qualsevol revisió malgrat tenir més de vint o trenta anys, com és el cas de les obres de Maurice Pialat, Jean Eustache, John Cassavetes o Wim Wenders. A nos amours, La maman et la putain, Husbands o Paris, Texas formen part de la meua memòria cinèfila i des d'allà retornen contínuament a la meua consciència i no deixen de confirmar, a cada nova revisió, que allò que indubtablement, i aquí hi havia el secret també de Rossellini, posa a prova

un film és, com considerava Truffaut, la doble relació que manté amb la realitat que l'envolta i el dispositiu cinematogràfic. És a dir, de com allò que esdevé en la realitat, ja sigui de forma premeditada o atzarosa, provocada o inesperada, interactua amb unes formes d'enregistrar-la.

El futur del cinema, de la mà de cineastes com els esmentats, però també en els casos d'Olivier Assayas, els germans Dardenne, Aki Kaurismäki, Pedro Costa, José Luis Guerín, Naomi Kawase, Tsai Ming Liang, Terrence Malick, Hirokazu Koreeda, Abbas Kiarostami, David Lynch etc., continua depenent d'aquest doble compromís, la qual cosa fa que tots ells desenvolupin una doble tasca d'investigació, rastrejant, com un espeleòleg, les petjades que els ha deixat el passat, però també aventurant-se a buscar noves formes de contar històries, noves imatges que, de qualche manera, ens aportin la sensació de estar (re)descobrint el cinema. I en tot això, no deixen de jugar un paper important els espectadors contemporanis, aquells que estan disposats a exigir-li a una pel·lícula alguna cosa més que simple entreteniment o un caritatiu i autocomplaent discurs compromés. Espectadors disposats a sotmetre's, sense rancors, als malsons d'*Inland Empire*, capaços de quedar embadalits per la poètica hedonista i almivarada d'*El nuevo mundo*, o d'obsessionar-se per buscar-li explicacions a esdeveniments i aspectes de les nostres vides que som incapços de desxifrar, tal és el cas del protagonista de l'apassionant *Zodiac*, de David Fincher. D'aquesta manera, si les imatges d'alguns d'aquests cineastes semblen les primeres paraules amb què s'anomena el món, segurament nosaltres haurem d'inventar noves paraules per parlar del seu cinema. ■